

BESZTERCZEBÁNYAI HÉTFŐI ÚJSÁG

ELOFIZETESI ÁR:

Egész évre helyben 2.20 kor., vidéken 3.20 kor.
Egyes példány ára 4 fill.

Megjelenik minden hétfőn.

Felelős szerkesztő:

HAVELKA JÓZSEF

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

BESZTERCZEBÁNYA, IV. BÉLA KIRÁLY TÉR. Telefon 108.

Hirdetések díjszabás szerint.

A tanév végén.

Ma—holnap az iskolai esztendő véget ér és a tanulóifjúság egy része vakációzik, másik része egy másik iskolába: az élet iskolájába lép. Sok szülőnek ilyentájt óriási gondjai vannak, mert nem tudják, hogy gyermekeiket tovább tanitassák-e vagy valaminő pályára adják-e?

Régi és — úgy látszik — kipuoztathatatlan rákfenéje az társadalmunknak, hogy mindenben a divatnak, a modern szellemnek óhajt, vél hódolni, holott — ellenkezőleg — a maradiság, a korhadt rendszer mellett tör lándzsát.

Amikor a szülő — eltekintve, hogy van-e nincse kedve ahhoz vagy ehhez — a modern áramlattól elragadtatva elhatározza, hogy bármily neheze is essék, gyermekét tovább taníttatja: hadd legyen úr, intelligens ember; tartozzék a lateiner osztályhoz; legyen orvos, ügyvéd, mérnök, tanár stb.

Midőn ekként gondolkodik a szülő, akkor egyáltalán nem gondolkodik, hanem mintegy ellenálthatatlan erőből hajszolva a divat áramlatában van benne. Nem keresi, nem kutatja, vajjon gyermekének elsősorban van-e a tovább tanulásra kedve, van-e akaratereje, energiája eleven és éles felfogása, hogy a már említett pályákon valamire vihesse is, ne pedig tucatember maradjon. Azt kell figyelembe venni, hogy a diplomához kötött pályák tulontul vannak öltözve, s kinek nincs kiváló képessége, vagy kvalitása vagy pedig megfelelő protekciója (ami sokat nyom manapság a latban), az bizony elveszett ember ezen „előkelő” pályákon.

Másodsorban a szülőnek az anyagiakkal is kell számolnia, vajjon módjában áll-e majd mindvégig támogatni gyermekét, nehogy a féluton elakad-

jon; vagy ha szűken van a szülőknek és több a gyermek, bizony — bizony annyira önfeláldozónak nem kell lenni, hogy az egész családtól elvonják a garasokat: ha csak — mint említettük nagy képességekkel rendelkezik a gyermek s kilátás van arra, hogy tehetsége olyan pozícióba jut, hogy visszaszolgáltatja szülőinek a reá fordított költségeket, de ha különösebb tehetséget nem mutat a gyermek, akkor nemcsak ő maga szenved meg annak idején, midőd nagy nehezen készen lesz, hanem a szülő, a család is érzékenyen megérzi azt.

Valamit nem ártana már egyszer tanulni a valóban civilizált külföldtől, hol az iparomesterség a kereskedelem nem annyira lenézett nálunk. Tömerdek a felette művelt és jól szituált iparosok száma a külföldön akik szégyenkezés nélkül léptek erre a pályára, sőt a tehetősebb szülők is olyan pályákra adják gyermekeiket.

Itt volna az ideje, hogy nálunk is szakítanának azzal az előítélettel, hogy az iparos és kereskedői pálya: lenézett pálya. Bezzeg nagy fontossága van az állami életben a kereskedelemnek és iparnak. Sokkal messzebb állanánk, ha mind nagyobb számmal lennének igazán művelt, képzett tanult iparosaink. Mert szomorú fény, hogy tömerdek Magyarországon az idegenajku kereskedő és iparos s a lehető legjobban boldogulnak nálunk, hogy innen soha el nem kívánkoznának. Ezek, látván a mi halvéleményünket ezen pályákról, mind jobban megvetik itt egzisztenciájukat, a mi diplomás embereink tekintélyes része pedig koplal, állásfoglalkozás nélkül ténfereg. Hány hivatalozogai, képviselőházi terebiztosai állásra pályázott és pályáz ügyvéd, orvos, tanár. És mindennek dacára a társadalom nem akar vagy nem tud eszmélni.

Igen, tanitassuk gyermekeinket

általános műveltségre és aztán adjuk az iparos, kereskedői pályára. Képzettségével, szaktudásával intelligenciájával hamarosan le fogja győzni a tudatlant, kontárt és mint ilyen egyre nagyobb férfi hódít és közkedveltségnek örvendhet.

Dobjuk már sutba azon elavult tant, hogy gyermekeinknek éppen jogász embereknek kell lenniök. E pályán még mindig elegenden maradnak, sőt nagyon sokan, úgy hogy egyik a másikat magérzi. De a kereskedelemé, az iparosoké a jövő, főleg most, midőn nagyszabásu iparcikkek vannak előkészületben, midőn a magyar ipar érdekében állandóan tesznek valamit; most midőn az önálló vámterület kérdése napirendben van és életbelépése közeledik a megvalósulás felé, égetően nagy szükségünk van kiváló műveltségű, igazi szaktudással rendelkező iparos és kereskedő emberekre. Ne engedjük át a teret a külföldieknek; a mi területünkön mi vessük meg szilárd alapját létfentartásuknak, ne hagyjuk az egyes vidékeket elidegeníteni, ne engedjük, hogy édes nyelvünk rovására itt mindenféle nyelvek hangozzanak és a mi kenyertünket egyék a mellett.

Az iparos és kereskedői pálya ma magasan áll, sokkal magasabban, semhogy lenézhetné valaki. S ha akadnak ilyenek, azok nyilvánvalóan elbizakodott, fenthéjázó, de üres fejű, civilizálatlan emöerek, akik mindenáron urat akarnak játszani és mint urak akarják vágig élni életüket.

A szülő legyen tisztában a gyermek lelkületével, képességeivel, hajlamaival és kedvével. Hámozza ki a valót s a mihez valóban kedvet érez, arra a pályára adja. Mert az nem lehet mondani, hogy erőszakolja a szülő a gyermekét az iparos pályára, mikor ehhez semmiféle hajlandósága nincs; azouban a szülőn mulik a nevelés. A serdülő gyermekbe már korán bele

lehet oltani az iparos és kereskedői pálya szeretetét, ami ha beleoltódik, minden rábeszélés nélkül is önként fog-e pályákra kíváncskozni.

HIREK.

A besztercebányai róm. hath. polgári leányiskolában az 1911—12. iskolai évet bezáró vizsgálatokat a következő sorrendben tartjuk meg: június hó 11-én d. e. 8 órakor a vallástánból mind a négy osztályban. június hó 14-én d. e. 8 órakor az I. osztályban; június hó 15-én d. e. 8 órakor a II. osztályban; június hó 17-én d. e. 8 órakor a III. osztályban; június hó 18-án d. e. 8 órakor a IV. osztályban; június hó 20-án d. u. 3 órakor a zongorais és cimbalom vizsga. A növendékek rajzai és kézimunkái az intézet rajztermében és nőikézimunka-osztályban f. hó 18-tól 22-ig bezárólag tekinthetők meg. június hó 22-én d. e. 9 órakor szent-mise Te Deummal; utána záróünnepség a következő műsossal: 1. Stacke István: Magyarok Nagyasszonya. Énekli a kar. 2. Kalocsai Alán: Hazánk ifjúságához. Szavalja: Endrődy Márta polg. III. o. t. 3. Abt Kőnig: Dalra fel! Énekli a kar. Zongorán kíséri: Kindernay Gizella polg. IV. o. t. 4. Goethe: Erköny. Szavalja: Pataki Aranka polg. IV. o. t. 5. Kossovits József: Válogatás Kis Pajti. Tréfás dal. Énekli a kar. 6. Várady Antal: Utolsó sor. Szavalja: Ivánkievits Erzsébet polg. II. o. t. 7. Zasskovszky: Honvágy. Énekli a kar. Zongorán kíséri: Martincsek Hermin polg. III. o. t. 8. Farkas Gizella: Vizsga előtt. Monolog. Előadja: Mayer Lilla polg. IV. o. t. 9. Várady—Hazslinszky; Ibolya Tündér. Daljáték. Zongorán kíséri: Matisz Nelli polg. IV. o. t. Szereplők: Ilike: Szijártó Ilona polg. II. o. t. Ibolya tündér: Bernáth Izabella polg. III. o. t. Tündérek: Gurszky Gizella. Gürtler Róza, Hackel Etel, Kindernay Gizella, Kollár Jolán, Kőtz Janka, Kristóf Anna, Mayer Lilla, Pataki Aranka, Perényi Erzsébet polg. IV. oszt.-ot. Perényi Jolán és Renner Ilona III. osztályos növendékek. Madarak: Bargár Janka p. II. o. t. Barták Ida p. IV. o. t. Hamacsek Hedvig p. III. o. t. Hufnágel Ilona, Konrád Erzsébet p. II. o. t. Konrád Sarolta, Mracsó Jolán, Murgass Gizella p. III. o. t. Peyerberger Hedvig, Randuska Erzsébet p. II. o. t. Steiner Blanka és Wittlinger Ilona p. I. o. t. 10. Búcsúzó. Mondja: Schweng Margit polg. IV. o. t. 11. Búcsúdál. Éneklik a polg. IV. o. növendékei. 12. Kölcsey—Erkel: Hymnus.

Tíz éves találkozás. Szabolcs Ferencz a Zólyomvármegye Hírlap főszerkesztője (Besztercebánya, Póstaíók) felkéri iskolatársait, akik az 1901—1902 tanévben a besztercebányai kir. kath. főgimnáziumban vele együtt érettségi vizsgálatot tettek, hogy az akkor megbeszélte tíz éves találkozására f. évi július hó 7-én délután Besztercebányán a Kuglizó Társaság helyiségében megjelenni és cimöket vele addig is tudatni sziveskedjenek.

Valéta. A kir. kath. főgimnáziumban az idén maturáltak folyó hó 15-én este fél 9 órakor a „Társas Kuglizóban” „Valéta”-táncmulatságot rendeznek. A rendezőség

kéri a hölgyek és urakat, hogy egyszerű ruhában jelenjenek meg.

Pályázat erdősítési jutalmakra. A m. kir. földmívelésügyi miniszter az erdőtervény 165 §-ban körülírt kopár, vizmosásos, és futóhomokos területeken ez évben létesítendő, közgazdasági jelentőséggel bíró erdősítések megjutalmazására a országos erdei alapból 11 nagyjutalmat, 10 elsőrendű és 9 másodrendű elismerő jutalmat, u. m. három 1000 K, négy 800 K, kettőt 600 K, öt 500 K, öt 300 K és négy 200 koronás jutalmat tűzött ki. A pályázó 5, 10, 25 holdas erdősítések birtokosai július végéig vagy f. é. december 25-ig kötelesek az illetékes kir. erdőfelügyelősnél jelentkezni.

Választmányi ülés. Az „E. és V. A. O. Sz.”-nek választmánya f. évi május hó 27-én délelőtt Besztercebányán ülést tartott, amelyet Havrau János szövetségi alelnök vezetett. A választmány elhatározta, hogy mivel a szövetség vezetőségének legnagyobb része most mint ideiglenes megbízott működik, a Budapesten tartandó rendes közgyűlés idejét most elhalasztja, de rövidesen Besztercebányára rendkívüli közgyűlést hív össze, melynek legfőbb feladata a vezetőség megválasztása lesz. A választmány ezenkívül több folyó ügyet intézett el és elhatározta, hogy a dragasági pótlékról szóló törvényjavaslat egyes, az erdőaltisztekre nézve sérelmes pontjainak módosítása céljából mozgalmat indít s ez irányban felirattal fordul szövetségünk védnökéhez: Keltz Gyula cs. és kir. kamarás, országgyűlési képviselőhöz.

A gyermeknap gyűjtés eredménye a folyó évben a következő volt: Az urnákba a két napon át 103 K 71 f. folyt be, a gyűjtő-ívek eredménye pedig 83 K 60 f. Az összes bevétel tehát 187 K 31 f, mely a gyermekvédő ligának beküldetett.

Gyászír. Szentbenedeki Orgonás Mária úrhölgy folyó hó 6-án életének 87-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt Besztercebányán. Hozzá tartozói a következő gyászjelentést edták ki: Szentbenedeki Orgonás Teréz mint nővére, Klein Károly mint sógora, Klein László, Klein Károly mint unokaöccsei, özv. Palkovics Ferencné szül. Klein Anna, Herschmann Emilné szül. Klein Etelka mint unokahugái, úgy a maguk valamint az összes rokonság nevében, mely fájdalommal jelentik, hogy a szeretett testvér, sógornő, nagy néni és rokon szentbenedeki Orgonás Mária úrhölgy folyó évi június hó 6-án reggeli 5 órakor életének 87-ik évében, hosszas szenvedés és a hallotti szentségek felvétele után az Úrban elhunyt. A meghalodogult teteme szombaton, folyó hó 8-án délután 5 órakor fog a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint a helybeli sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szentmise áldozat a drága halott lelki üdvéért hétfőn, folyó hó 10-én reggeli fél 8 órakor fog a helybeli várter. plomban a Mindenhatónak bemutatni. Temetése mult héten szombaton ment végbe a város közönségének nagy részvételével.

Fürdőmegnyitás. Országos hírű gyógyfürdőnknek: Borosznó fürdőnek megnyitása tegnap, vasárnap volt Balogh Pali zenekarának közreműködésével és szép közönség jelenlétében.

A keresk. tanoncok vizsgájalkedden d. u. volt, melyen jelen volt Csesznák Gyula kir. tan. polgármester és Bárczy Károly kereskedelmi tanácsos. A jobb tanulók jutalmazására a Kereskedők és Iparosok Egyesülete 30 K-t adományozott, melyből 10—10 K jutalmat nyertek Gregor Emil és Vig Gyula I. o. t., Bobek Emil II. o. tanulók.

Beírások az 1912/13. tanévre a besztercebányai áll. felső keresk. iskolában. Felhivom mindazokat a t. szülőket, kik fiaikat a besztercebányai áll. felső kereskedelmi iskolába, a jövő tanévre beírni óhajtják, hogy a beíratáshoz már most a tanév végén, illetve július hó 3 első napján jelentkezzenek; mert a legújabb miniszteri rendelet értelmében, szeptemberben csak kivételesen s csak abban az esetben tarthatunk folytatólagos beírtaást, ha az egy-egy osztályra való létszám most a tanév végén nem telnek meg. Párhuzamos osztályt csak abban az esetben fogunk nyithatni, ha az ehhez szükséges létszámot már most tudjuk biztosítani; tehát a szülők ne számítsanak arra, hogy esetleg majd csak szeptemberben lesz elhatározva valamely osztály párhuzamosítása s fiaik akkor is beírhatók.

Halálozás. A zólyombrézói m. kir. vasgyári irodakezelők és művezetők szomorodott szívvel tudatták, hogy szeretve tisztelt kartársuk Náther Ede m. kir. vasgyári irodakezelő életének 49-ik, állami szolgálatának 32-ik évében hosszú szenvedés után, folyó évi június hó 2-án jobblétre szenderült. Hílt tetemét folyó hó 5-én délután 3^{1/2} órakor kísérték örök nyugalomra a róm. kath. szertartás szerint a zólyombrézói sírkertbe nagy részvétellel.

Az állatösszeírás eredménye. A nemrég eszközölt állatösszeírás eredménye vármegyénkre nézve a következő adatokat tünteti fel: szarvasmarha: 40 942 (a mult évben 40958) ló: 5755 (mult évben 6288); sertés: 22,103 (mult évben 17,534); juh: 77,771 (mult évben 82,862); szamár: 74 (mult évben 72); Kecské: 912 (mult évben 804). Ez évben tehát a szarvasmarhánál, a lónál és a juhnál jelentékeny apadás mutatkozik. Legtöbb állat a nagyszaltnai, legkevesebb pedig a zólyomi járásban van.

Tanulmányuton. A besztercebányai állami polgári fiúiskola 30 növendéke Dienes József és Halmos János tanárok vezetése mellett Budapestre utaznak tanulmányutra.

Városi közgyűlés. Városunk képviselőtestülete folyó hó 15-én szombaton tartja rendes közgyűlését.

Vizsgálatok sorrendje. a besztercebányai ág. hitv. ev. gimnáziumban. június 14. d. e.: Gyümölcsfaterenyésztés (I—IV) Adámy, d. u.: Testgyakorlat I—IV. o. (4 óra) Groó. június 15. d. e.: Természetrajz I. o. Lenk, Latin nyelv III. o. Schmidt, d. u.: Latin nyelv II. o. Varga, Vallástán és német nyelv IV. o. Kuszy és Lenk. június 17. d. e. Latin nyelv I. o. dr. Oravecz, Német nyelv III. o. Schmidt, d. u.: Magyar nyelv II. o. Varga, Számítás és geom. IV. o. Szenes. június 18. d. e. Magyar nyelv I. o. dr. Oravecz, Számítás és geom. III. o. Varga és Szenes, d. u. Földrajz II. o. Lenk, Latin nyelv IV. oszt. Schmidt. június 19. Számítás és geom. I. o. Szenes, Magyar

nyelv III. o. Schmidt, d. u.: Vallásan II. o. Kuszy, Magyar nyelv IV. o. dr. Oravecz. Junius 20. d. e.: Földrajz I. o. Lenk, Vallásan és történelem III. o. Kuszy és dr. Oravecz, d. u.: Számítás és geom. II. o. Szenes, Természetrész I. o. Lenk. Junius 21. d. e.: Vallásan I. o. Kuszy, Földrajz III. o. Lenk, d. u.: Természetrész II. o. Lenk, Történelem IV. o. dr. Oravecz. Junius 24-én d. e. 9 órakor tanév ünnepélyes bezárása az intézet rajztermében, mely alkalommal az énekből lesz vizsgálat. A vizsgálatok d. e. 8. d. u. 2 órakor kezdődnek.

Kellemetlen kirándulás. Dr. Vesel János zólyomi ügyvéd csütörtökön (Úrnapiján) többekkel kirándult a „Nyerésznicza“ völgybe. Mikor a szülők letelepedtek a velük levő gyermekek elszédtek virágot szedni s dr. Vesel Ella nevű 5 éves leánykája kivételével hamarosan vissza is érték a nagyokhoz. Ez utóbbi nem akart még pihenni. Édesapja utána ment, de már nem találta sehol Rémülten szaladt a városba segítségért. Este 6 órától éjjel 2 óráig 30 fáklás ember kereste az elveszett leányhát s szerencsésen meg is találták. Ép akkor ébredt fel. Bolyongás közben elfáradván megpihent s a légédesebb álmot aludta addig, míg az aggódó szülők kétségbeesve keresték.

Közgyűlés. A besztercebányai egyházmegyei róm. kath. népnevelő egyesület Besztercebányán 1912. évi július hó 1-én a püspöki papnevelő nagytermében reggeli 11 órakor tartandó VI. rendű közgyűlését tartja Machovich Izidor egyesületi elnök, apátkanonok, főtanfelügyelő vezetésével. A közgyűlést megelőzőleg reggeli 9 órakor csendes sz. mise az intézetben, utána választmányi ülés az intézetben, 11 órakor a közgyűlés, melynek tárgysorozata a következő: 1. Elnöki megnyitó. 2. A jegyzőkönyv hitelesítésére megbízatás. 3. Elnöki beszámoló a múlt évi közgyűlés határozatainak végrehajtásáról s a folyó ügyekről. 4. Pénztáros jelentése. 5. A számadás s a pénztár megvizsgálásáról szóló elnöki jelentés. 6. Költségvetés. 7. A beérkezett kérvények elintézése. 8. Indítványok tárgyalása, melyek az elnöknel legalább 3 nappal előbb beadandók.

Vizsgálat. Dr. Átányi József, budapesti főügyész helyettes e hét végén vizsgálta felül a besztercebányai királyi ügyészséget.

Évzáró vizsgák. A helybeli püspöki lyceumhan szerdán, volt az első évzáró vizsgálat, még pedig az egyházjogból. 7-én az alapvető theológiából, míg 12-én a lelkipáspártorkodást; 13-án az ujszövetségi sz. írási tanulmányok; 15-én keresztény műarchaeologia és ker. sociológia. Az ünnepes hálaadóistentiszteletet f. hó 18-án tartják.

Mikor a szesz dolgozik. Launer József asztalossegéd Szloboda Antal zólyomi asztalosnál dolgozott. E hó elsején, szombaton azonban nem állt munkába. Hanem egész nap korcsmáról korcsmára járt. Délután ittasan beállított a műhelybe, hol Bot Gyula nevű társa dolgozott. Launer összevissza hányt mindent a műhelyben, Bot rendreutasította. Ebből összeszóalkozás lett, vége pedig az, hogy Launer kirántotta kését s háromszor mellbeszurta társát. Bot rögtön meghalt. Launer a rendőrség le-tartóztatva s a besztercebányai ügyészségnek adta át.

T Á R C A.

Meddig élnek az állatok?

Az állatok életkoráról sokféle hibás nézetet hallani. Az élet hosszúságának a kérdése mindenkor foglalkoztatta az embereket és a tudósok leginkább azért keresik a hosszú életű állatoknál tartósabb életbenmaradásuknak az okát, hogy tapasztalataikat az ember életének a gyarapítására esetleg felhasználhassák. Azonban ebben a tekintetben eddig kevés eredmény mutatkozott, de a megfigyelések érdekesek és érdevesek tudomásunk fokozására.

Az ember önkéntelenül azt gondolja, hogy az olyan állatok, amelyeknek a teste nagy hatalmas vagy az olyanok, amelyek hosszabb idő alatt, lassan nőnek föl, nagyobb életkort érnek el. Éppen így könnyen hihetőnek látszik az is, hogy a kényelmesebben élő, többet lustálkodó állatok tovább élnek, mint azok, amelyek sokat mozognak, dolgoznak, vagy hogy a kevés fiat szülő állat hosszabb életű, mint az, amely sok fiat hoz a világra.

A tapasztalat azt mutatja, hogy ezek a föltevésék mind hamisak, nem igazak, mert például a madarak között találjuk a leghosszabb életűeket, pedig valamennyi állat közt ezek mozognak a legtöbbet. A hatyu a sólyom 50—60 évig is él. A kicsiny termetű papagály épp oly öreg lesz, mint a sas, pedig egyiknek a teste nagy, a másiké kicsiny. A kakuk egy év alatt teljesen kifejlik és mégis olyan sokáig él, mint a béka, amelynek teljes kifejlődése több évig eltart. A hosszabb vagy rövidebb kifejlődési idő tehát nem ad utbaigazítást az állatok életkoráról.

A sas és a ponty egyforma hosszú életet élnek, pedig a sas évenként csak 2—3 tojást tojik, a ponty ellenben 500 ezer petét rak. Ez a példa meg azt mutatja, hogy az állat életét nem rövidíti meg az, ha több fia van. Volt olyan tudós is a ki úgy akarta az állatok életének hosszúságát, általában megállapítani, hogy azt mondta: minden állat ötször annyi ideig él, mint a mennyi idő az állat teljes kifejlődéséig eltelik. Ezt sem lehet mondani minden állatról, mert például a ló négyéves korában már teljesen ki van fejlődve, de nemcsak ötször négy, azaz husz évig él, hanem negyven, sőt hatvan évet is elérhet.

Hosszú időn keresztül figyelemmel kísérték az egyes állatok élettartamát és azt tapasztalták, hogy az elefánt, szamár és a báina 100 évig is éltek, a ló és medve 40—60, a kutya, a macska és az oroszlán 35—40, a szarvasmarha és a sertés 20—25, a juh 15, a róka 14, a nyul 10, az egér és a tengeri malac 6 és a mókus átlag 5 évig él. A madarak közül a sas, a holló, a papagály és a liba kerültek a 100 éves állatok közé, a gólya 70, a bagoly 68—100, a daru és a kakuk 40, a tyuk 15—20, a fácán 15, a kanári 12—20, a pinty 8—18 és a galamb 10 évet ér meg. Az óriáskigyók, a krokodilusok és anagyobb teknősbékák 100 évnél tovább élnek. Ismernek olyan nagyobb teknősbékát is, amely már 150 év óta van

fogságban és legalább 200 éves. Hosszú az életete a varangyos-békának, mert 40 évig él, míg a nála sokkal kedvesebb zöldbeka vagy leveli béka csak 10—12 esztendeig. A halak sem panaszkodhatnak; a nagy halak, mint a cápa, a tok, sőt a kisebb csuka és a ponty is 100 évnél uagyobb kort érnek el.

A kagylók, bogarak, férgek között is találunk feltűnően hosszú életűeket. A tengeri kagylók 50—60, az édesvízi kagylók pedig 12—14 esztendeig élnek. A csiga 4—5, a méhkirálynő 5—15, a hangyák közül a nőstények 10—15, a dolgozók csak 5, a rák 20, a földi giliszta 6—10 és a pióca 20—27 esztendőt ér meg.

Hogy mi szabja meg az állatok életkorának hosszúságát vagy rövidségét, erre vonatkozóan a tudósok még nem fejezték be kutatásaikat annyira, hogy a tapasztalataik eredményesek lehetnének. Általában azonban arra a meggyőződésre jutottak, hogy az állatok életkora hosszabb, ha lassabb a szaporodásuk és a veszélyeztettségük, de rövidebb, ha gyorsan és sűrűn szaporodnak meg, ha kevesebb veszedelem fenyegeti őket. Így a sas — amelynek évenként csak két tojása van és amely a sokféle veszedelem miatt nem nevelhet minden évben utódokat — sokáig él. A szaporább és könnyebben élő kisebb madaraknak természetesen rövidebb élet is elég arra, hogy fajuk fennmaradását biztosítsák.

Az állatoknál az igazi végelgyöngülés halál ritkaság. Mihelyt az állat elveszti szükséges élénkségét, erejét, mozgékonyágát, áldozatul esik ellenségeinek. A legtöbb ember sem végelgyöngülést en, hanem agkori betegségekben pusztul el. Különösen az időrelemeszedés és a belső szerveknek ehhez hasonló betegségei azok, amelyek az embert sirba viszik.

Az életkorról sok babona terjedt el. Így időről időre megjelenik az újságban a hír, hogy valamelyik kőbányában a munkások a csákánnyal fölnyitott sziklák üregeiben eleven békát találtak. Sokan erre azt hiszik, hogy ezek az állatok még a kő keletkezése idején kerültek a sziklába. A béka tényleg csodálatosan szívós életű. Holmi kis hátgerinc-törés, hasfölvágás, Flóbert-puskagolyó az agyvelőben még a jókedvét is alig érinti. Koplalni hetekig, hónapokig tud. Egy alkalommal három eleven békát egy ládába zártak, az egészséget gipszel leöntötték és elásták. Három év múlva a láda felnyitására a három béka közül kettő még élt. Befagyhat a béka a jégbe is rövid időre és a lassu olvadásnál újra életre kell.

Mindez azonban nem bizonyítja, hogy a sziklaüregben talált békák ősidőktől származnak. Az ilyenfajta leletek csakis úgy magyarázhatók, hogy a békák a sziklaüreg valami észre nem vett, kis nyílásán csak nemrég másztak be, vagy az is lehet, hogy a béka még egészen apró korában került az üregbe és mivel itt kellő nedvességet meg táplálékot talált, néhány hónap vagy legföljebb néhány év alatt annyira megnőtt, hogy lakása börtönövé lett.

Nincs élet, amely ősidőktől fogva tartana. A leghosszabb életű állatok: a cet meg az elefánt, csak ritkán élnek 150 éven túl, míg az emberek között talán csak minden milliommodik éri el a száz esztendőt.

Tanonczul
felvétetik 1—2 középiskolát
∴ végzett fiu fizetéssel. ∴
Czím a kiadóhivatalban!

Eladó
Beszterczebányán, a Kalvária
alatt egy gyümölcsös kert,
amely alkalmas építkezésre is.
Tőszomszédságában
már lakóház is épült.
Bővebb felvilágosítás kapható
a lap kiadóhivatalánál.

jutányos áron felvétetnek
lapunk kiadóhivatalában.

Hirdetések

Alapított 1796. Alapított 1796.

HORN LAJOS UTÓDA
cégtulajdonos: HORN FRIGYES KÁROLY
Beszterczebánya (A nagyállomással szemben).

Allandó nagy raktár:
Egyszerű, díszes
modern síremlé-
kekben minden
kőnemben.

Szobrok fehér
carrarai márvány-
ból, kemény
királykai homok-
kőből és bronz-
ból.

Modern sirlám-
pák, virágtartók,
kovácsolt sirrác-
sok stb.

Utazókeresetek,
keresztelő me-
dencék, szentelt
vizek, kerti
kőidiszek stb.

Szükséges
rajzokkal, tervek-
kelés költség-
vetéssel kívánat-
ra szívesen szol-
gálok.

Pontos kiszolgálás.
Jutányos árak!

Kérem cégemet hasonló üzlettel össze nem
téveszteni. Utazókat nem tartok, miért is kérem
szükség esetén egyenesen hozzám fordulni.

HAVELKA JÓZSEF BESZTERCZEBÁNYA

villanyerőre berendezett könyvnyomda, könyv- és hírlapkiadóvállalat, könyv-, papír-, zenemű- és írószerkereskedés.

Telefon 108.

A „Beszterczebányai Hétfői Ujság” szerkesztő kiadótulajdonosa.

Telefon 108.

Zólyomvármegye Hivatalos Lapja

a „KRAJAN”

POLITIKAI HETILAP,

„AZ ERDÉSZET”

ERDÉSZETI ÉS VADÁSZATI SZAKLAP,

a „TANÜGYI ÉRTESETŐ”

a zólyomvármegyei kir. tanfelügyelőség
és a Zólyomvármegyei Általános Tan-
nítóegyesület hivatalos közlönye,

és a beszterczebányai magyar kir. pénzügy-
igazgatóság nyomtatvány szükségletének
szerződéses szállítója.

HIRDETÉSEK

a „Krajan”, „Az Erdészeti”, a
„Tanügyi Értesítő” és a „Besz-
terczebányai Hétfői Ujság”-ba,
valamint a helyben megjelenő
összes lapokba, jutányos áron
felvétetnek!

Jutányos árak!

Dúsan felszerelt könyv-, papír-, zenemű
és rajzszerkereskedés.

Allandóan nagy választék imakönyvek,
díszművek, emlékkönyvek és képeslap
albumokban!

Irodai és iskolai cikkekben mindig
dús raktárt tartok!

Dísz és egyszerű levélpapírok, vala-
mint képeslevelezőlapokban állandóan
újdonosságok!

Figyelmes kiszolgálás!

Ajánlja a mai kor igényeinek
megfelelően, teljesen új betű-
anyaggal és gépekkel villany-
erőre berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT,

hol mindennemű nyomtatványok,
u. m.: névjegyek, eljegyzési-,
esküvői- és bálimeghívók, tánc-
rendek, egyházi, ügyvédi, orvosi,
hivatalos és kereskedelmi nyom-
tatványok, hírlapok, heti és havi
folyóiratok, könyvek, művek stb.
izlésesen kiállítva, gyorsan és
jutányos árak mellett készülnek.
Egyházi és ügyvédi nyomtat-
ványok állandóan készen raktáron
vannak, s azok jutányos áron
lesznek kiszolgálva!

Gyors és pontos szállítás!